

Základní desky II

Rozhraní a konektory

USB (Universal Serial Bus), řadič na mainboardu

Vlastnosti:

1. nízká cena řadičů
2. závislost přenosové rychlosti na vytížení procesoru
3. Plug and Play
4. až 127 zařízení
5. zpětná kompatibilita

Rozhraní a konektory

- založeno na USB rozbočovačích (repeater)
- Typ A: obousměrný tok dat
- Typ B: tok dat spíše do zařízení (tiskárny)

Rozhraní a konektory

USB 2.0 Mini Type B Plug (4 Position)

USB 2.0 Type B Jack (4 Position)

USB 2.0 Micro Type B Plug

USB 2.0 Micro Type B Jack

USB 2.0 Mini Type B Plug (5 Position)

USB 2.0 Type B Jack (5 Position)

USB 3.0 Micro Type B Plug

USB 3.0 Micro Type B Jack

Rozhraní a konektory

USB 2.0 Type A Plug

USB 2.0 Type A Jack

USB 3.0 Type A Plug

USB 3.0 Type A Jack

USB 2.0 Type B Plug

USB 2.0 Type B Jack

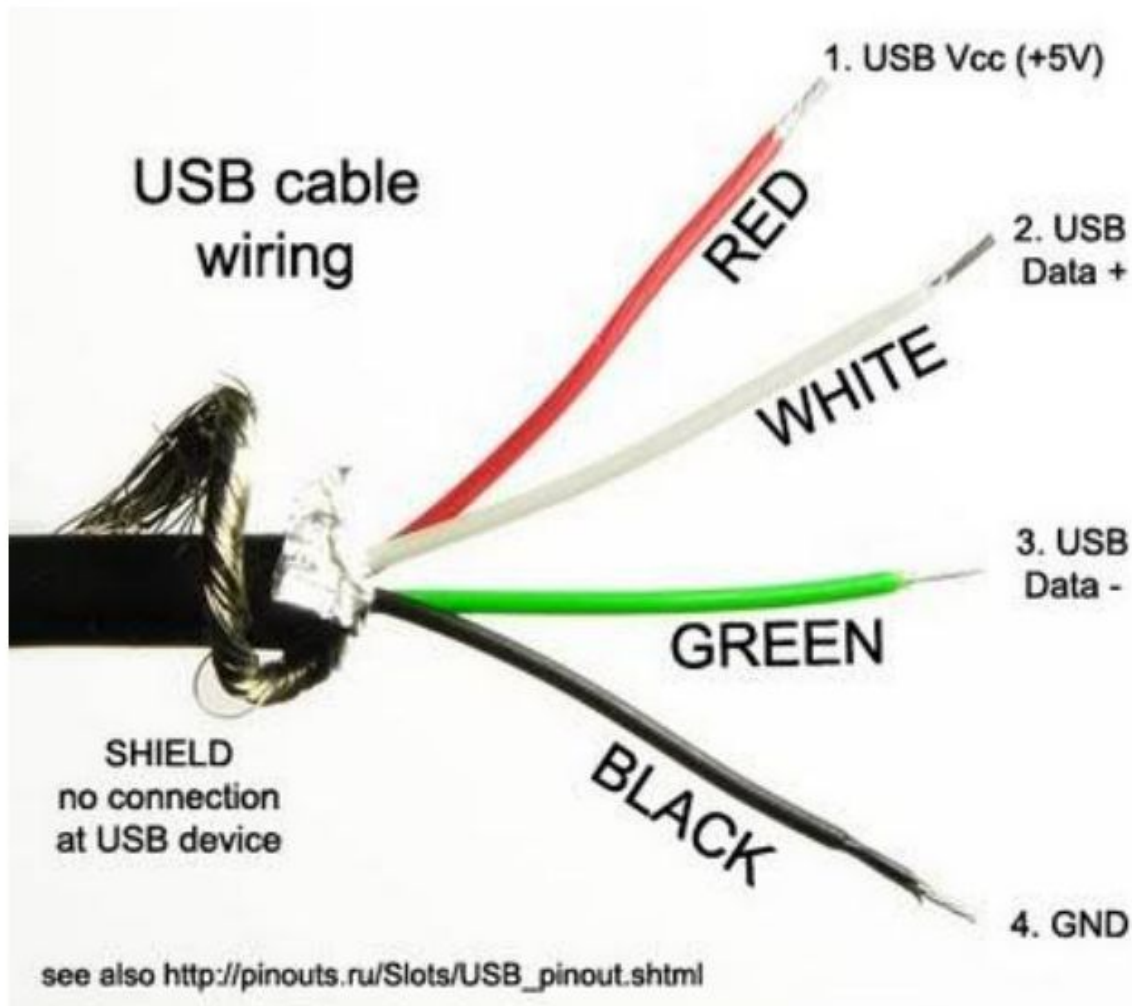

USB 3.0 Type B Plug

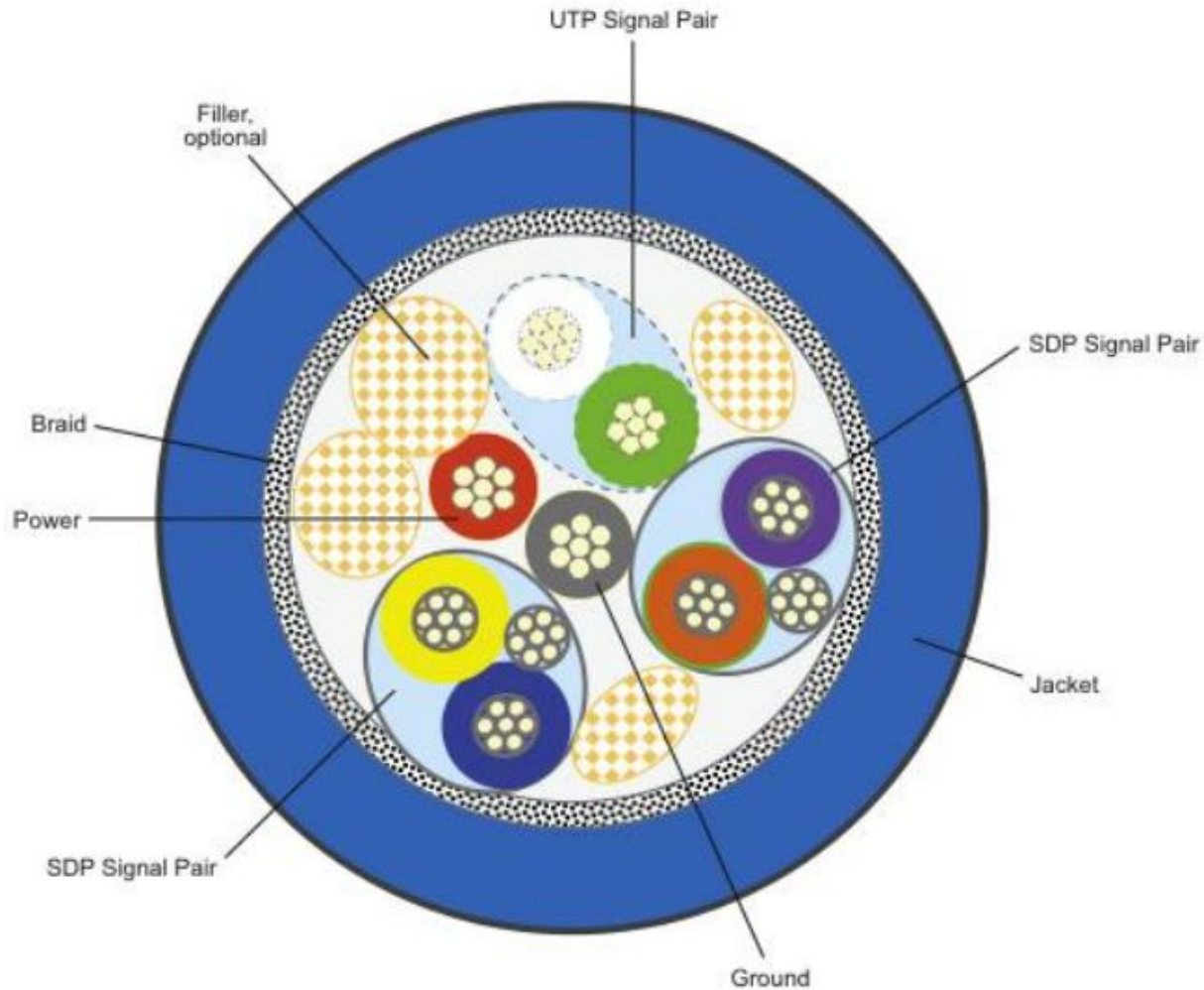
USB 3.0 Type B Jack

Rozhraní a konektory

USB 2.0

Rozhraní a konektory

USB 3.0

Rozhraní a konektory - USB

- USB typ C
  - 1.5 / 5 V (7.5 W)
  - 3 A / 5 V (15 W)
- Power Delivery
  - micro: 3 A / 20 V (60 W)
  - typ C: 5 A / 20 V (100 W)

- Low Speed 1.5 Mbps USB 1.0
- Full Speed 12 Mbps USB 1.0
- High Speed, Hi-Speed 480 Mbps USB 2.0
- SuperSpeed 5 Gbps USB 3.0
- SuperSpeed+ 10 Gbps USB 3.1

Rozhraní a konektory - USB

- v 1.x: 12 Mbps
- v. 2.0: 480 Mbps (280 Mbps)
- v. 3.0: 5.0 Gbps (3.2 Gbps)
- v. 3.1:
  - gen. 1: 5 Gbps
  - gen. 2: 10 Gbps (7.2 Gbps)
- v. 3.2 Gen 1: 5 Gb/s
- v. 3.2 Gen 2: 10 Gb/s
- v. 3.2 Gen2x2: 20Gb/s

Rozhraní a konektory - USB

- USB4 Gen 2×1 10 Gb/s
- USB4 Gen 3×1 20 Gb/s
- USB4 Gen 2×2 20 Gb/s
- USB4 Gen 3×2 40 Gb/s

Rozhraní a konektory - USB

- USB mass storage (sada komunikačních protokolů) pro připojení USB zařízení jako diskové jednotky (flash disky, externí disky, některé fotoaparáty).
- Bootovatelná USB zařízení (nutná podpora BIOSu)
- MTP (Media Transfer Protocol)
- HID (Human interface devices)
- DFU (Device Firmware Upgrade)

Rozhraní a kon. - FireWire

- Také i.Link či IEEE 1394, sériové rozhraní
- Konkurence USB, SCSI
- 1994 (1980)
- Návrh:
  - Apple Inc. (1394a/b)
  - IEEE P1394 Working Group
- IEEE 1394, FireWire (Apple), i.LINK (Sony), Lynx (Texas Instruments).

Rozhraní a kon. - FireWire

- Připojení až 63 zařízení
- délka kabelu 4,5 m
- Vyšší cena a spolehlivost
- Možnost napájení zařízení podobná USB
  - maxima: 30 V / 1,5 A

Rozhraní a kon. - FireWire

- FireWire 400 (IEEE 1394-1995)
  - 100, 200 nebo 400 Mbps
- FireWire 800 (IEEE 1394b-2002)
  - 800 Mbps
- FireWire S1600
  - 1,6 Gbps
- FireWire S3200
  - 3,2 Gbps

Rozhraní a kon. - FireWire

- mírná nekompatibilita
- Microsoft Windows, FreeBSD, Linux, Mac OS X, NetBSD a Haiku
- bezdrát, LAN Cat 5, optika a koaxiální

Budoucnost

- až 6,4 Gbps (budoucnost)
- jednovidové optické vlákno
  - 100 metrů
- 2013

Rozhraní a kon. - FireWire

- podpora technologií Plug and Play a Hot Swap
- Rozdílné konektory pro verze 400 a 800

FireWire 400

FireWire 800

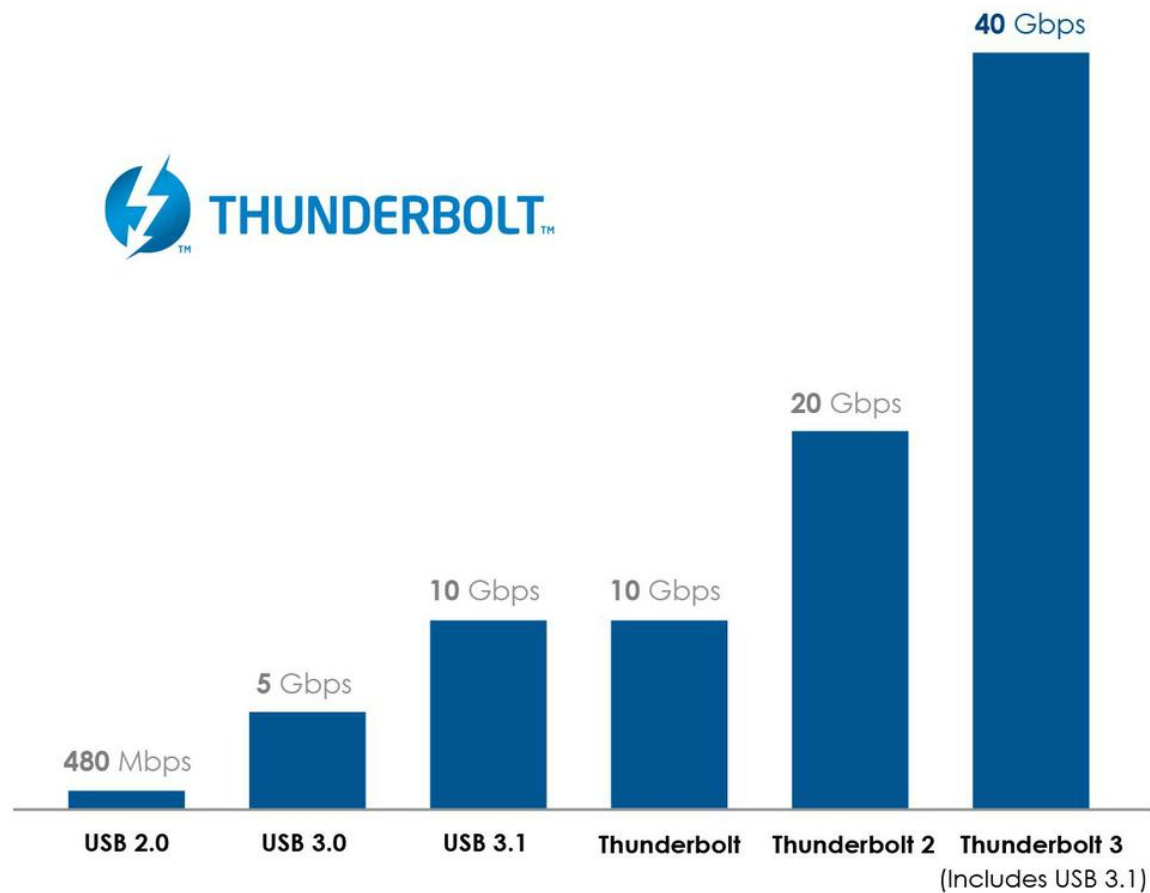
FireWire vs. USB

- USB vyžaduje přítomnost masteru sběrnice, obvykle PC, který se spojuje s USB slavem
- FireWire je v podstatě peer-to-peer síť (kde každé zařízení může sloužit jako host nebo klient)

Thunderbolt

- Představeno v 2011 f. Intel v počítačích Apple
- Lze zapojit 7 zařízení za sebou na jeden port
  - dvě > displeje ve vysokém rozlišení používající DisplayPort.
- Zařízení do 10 W spotřeby lze napájet
  - 18 V / 550 mA
- Bez licenčních poplatků
- 3 m / 60 m

Thunderbolt

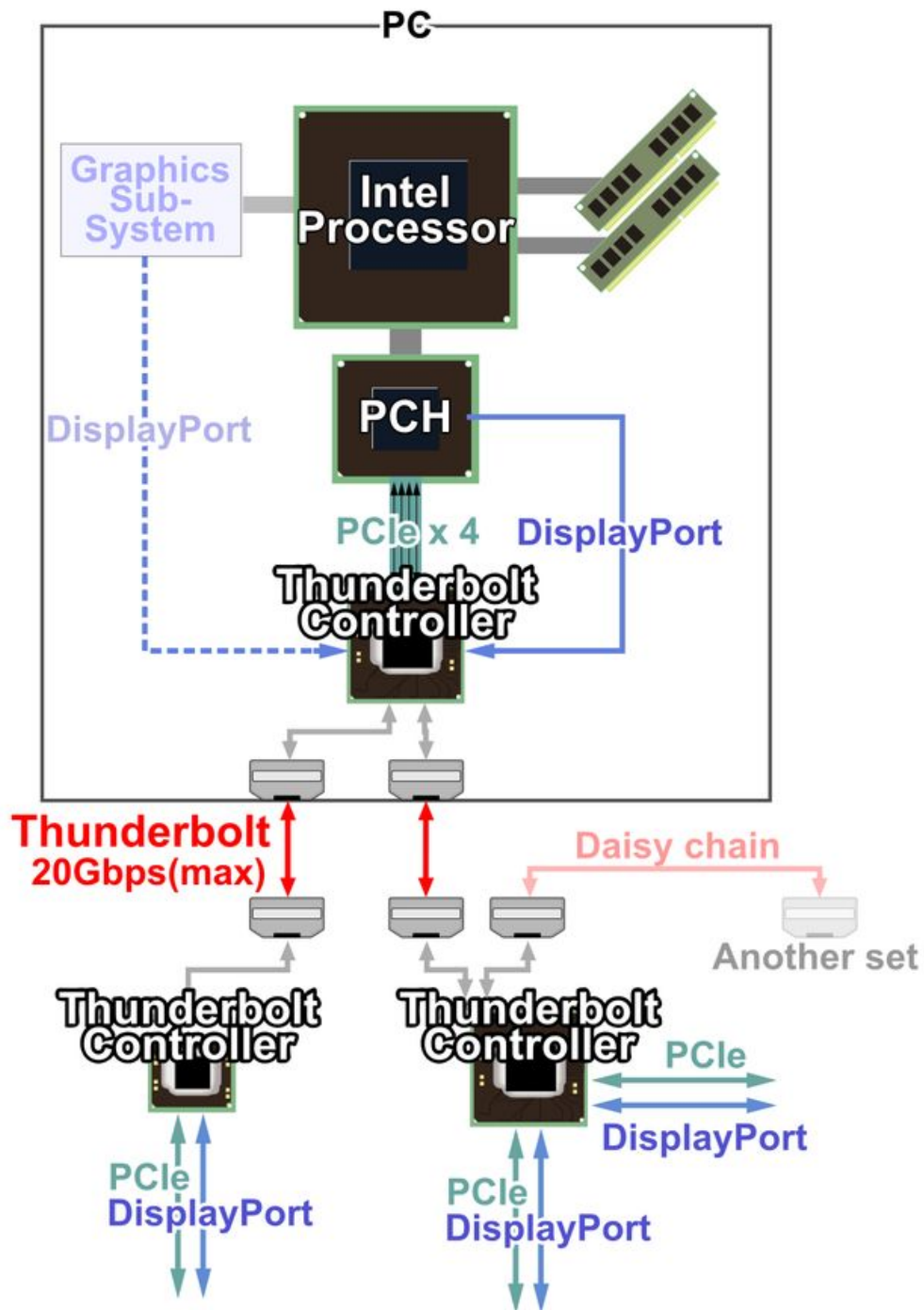

Thunderbolt

- Thunderbolt v1
  - 10 Gbps na kanál
  - max 20 Gbps
- Thunderbolt v2
  - 1 Gbps na kanál
  - max 20 Gbps
- Thunderbolt v3: 40 Gbps

Thunderbolt

- Thunderbolt spojuje PCI-Express a DisplayPort do sériového datového rozhraní.
- Řídící čipy Thunderboltu slučují data
- Tento systém je zpětně kompatibilní s existujícím hardware DisplayPortu.

Thunderbolt

- Thunderbolt v1
  - 4× PCI Express 2.0
  - DisplayPort 1.1a
- Thunderbolt v2
  - 4× PCI Express 2.0
  - DisplayPort 1.2
- Thunderbolt v3
  - 4× PCI Express 3.0
  - DisplayPort 1.2
  - HDMI 2.0
  - USB 3.1 gen. 2

Thunderbolt

- Thunderbolt v3
  - 1x 4K
  - PCI Express 16 Gbps
  - 40 Gbps - 0,5 m (pasivní)
- Thunderbolt v4
  - 2x 4K nebo 8K
  - PCI Express 32 Gbps
  - 40 Gbps - 2 m (pasivní)

Thunderbolt

How Thunderbolt 4 is different than other solutions

Based on minimum solution requirements so people know what they are getting

		Thunderbolt™ 4	Thunderbolt™ 3	USB4	USB3/DP
Unrivaled Simplicity	One universal computer port	•	•		
	Universal 40Gb/s cables up to 2 meters in length	•			
	Accessories with four Thunderbolt ports	•			
Maximum Performance	Minimum PC speed requirements	40Gb/s	40Gb/s	20Gb/s	10Gb/s
	Minimum PC video requirements	Two 4K displays	One 4K display	One display (No Minimum)	One display (No Minimum)
	Minimum PC data requirements	PCIe 32 Gb/s USB 3.2 - 10Gb/s	PCIe 16 Gb/s USB 3.2 - 10Gb/s	USB 3.2 - 10Gb/s	USB 3.2 - 5Gb/s
	Required PC charging on at least one computer port ¹	•			
	Required PC wake from sleep when computer is connected to a Thunderbolt dock	•			
	Minimum PC port power for accessories	15W	15W	7.5W	4.5W
	Thunderbolt Networking	•	•		
Reliable Connectivity	Mandatory certification for all shipping computers, accessories and cables	•	•		
	Cable testing and cable quality audits for Thunderbolt cable manufacturers	•	•		
	Required Intel VT-d based DMA protection	•			
	USB4 Specification	Compliant	Compatible	Compliant	Compatible

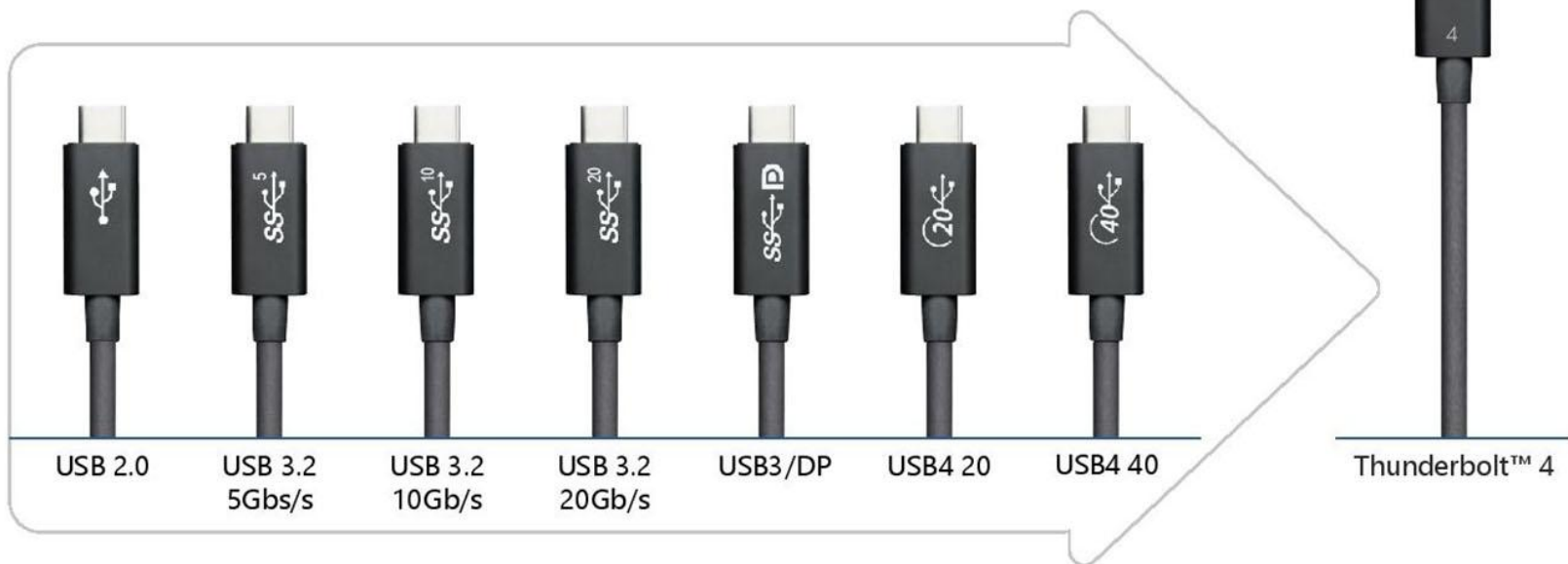
¹For thin and light notebooks that require less than 100W to charge

Thunderbolt

Cable simplification

One Thunderbolt 4 universal cable can replace these other cables to make cable selection fast and easy

Just look for the
Thunderbolt™

Thunderbolt

DisplayPort

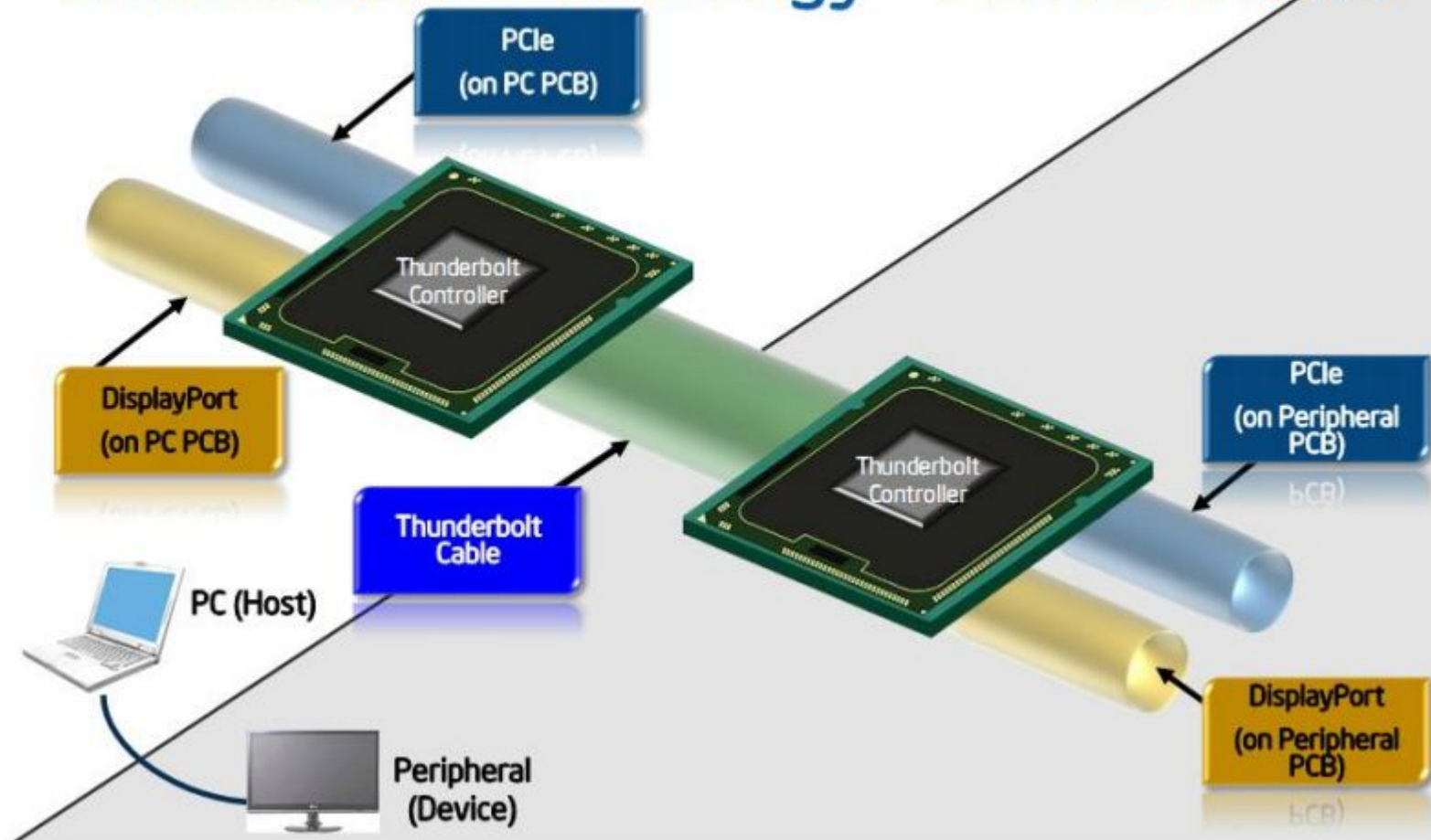
Display Port

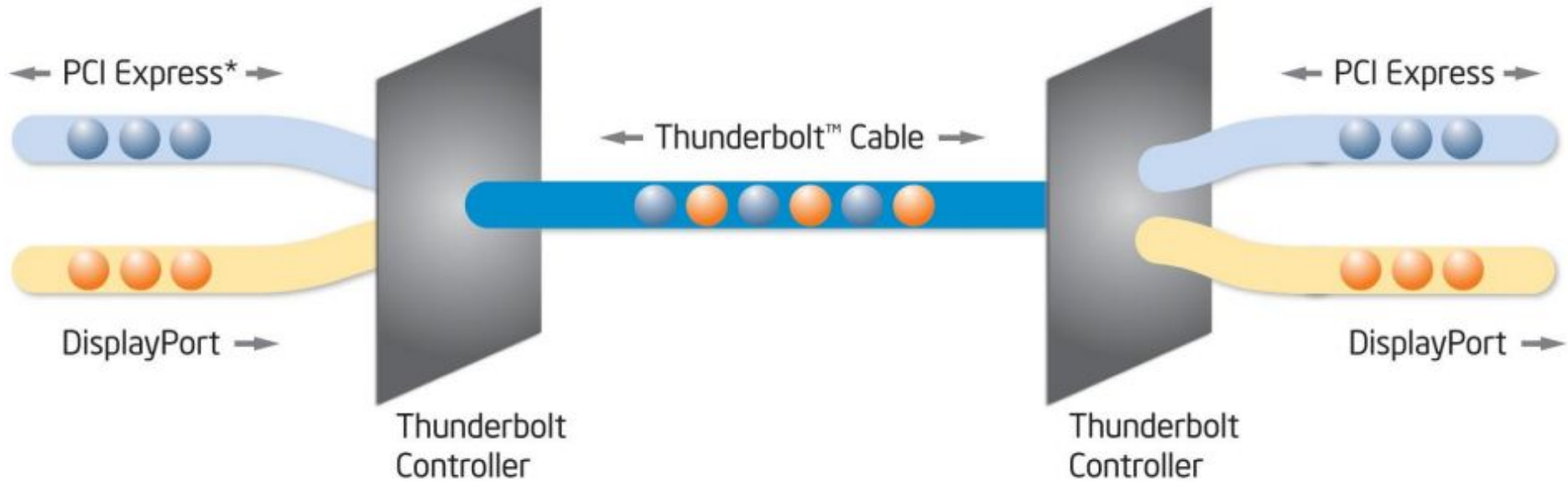
Mini Display Port

Thunderbolt

Thunderbolt Technology - How it Works

Thunderbolt

Thunderbolt

Thunderbolt™ 3

The USB-C that does it all

More Speed

40 Gbps

More Pixels

Two 4K

More Power

Up to 100W

More Protocols

Thunderbolt

<https://www.youtube.com/watch?v=NshXgisNly4>

LPT

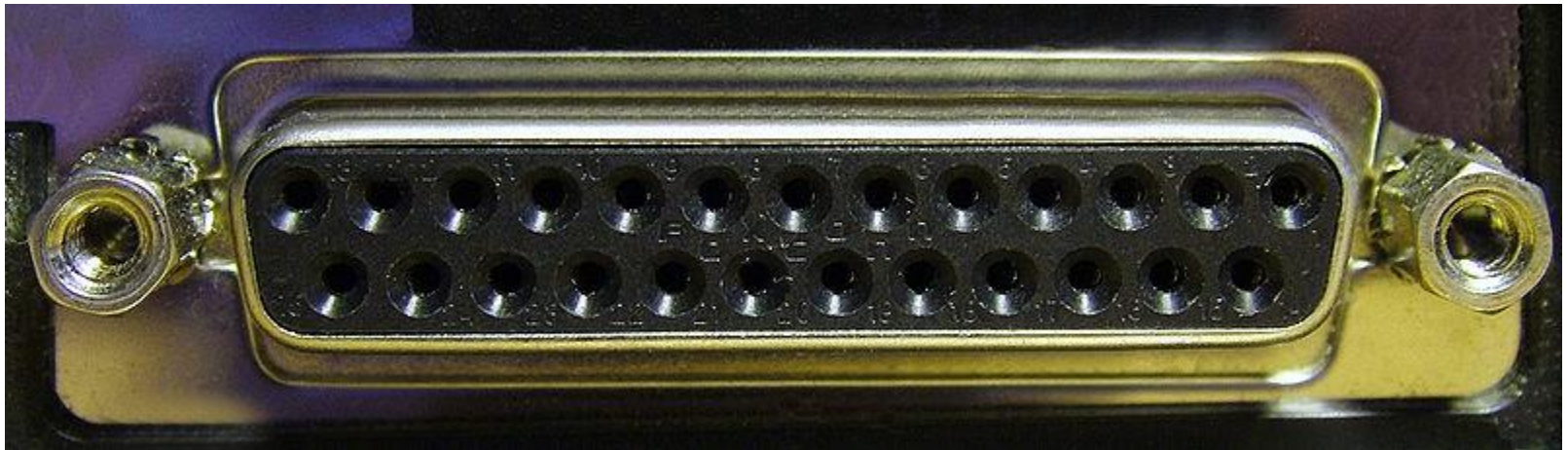
- Paralelní rozhraní (LPT) původně pro komunikaci s tiskárnami.
- Případně lze v BIOSu nastavit EPP (Enhanced Parallel Port) pro paměťová zařízení či ECP (Extended Capabilities Port) pro tiskárny a skenery.

LPT

Využití u:

- Tiskáren,
- Zip mechanik,
- Starších skenerů,
- Starších webkamer,
- Některých prvních zvukových karet
- Hardwarové klíče
- Uživatelsky definované rozhraní, např. pro řízení krokových motorů

LPT

COM

- Sériový port (COM, RS-232) dříve se používal k připojení myši či modemu.
- Nástupce RS-422 se uplatňuje při zajištění rychlého sériového přenosu dat na velké vzdálenosti v prostředí s výrazným zarušením.
- A RS-485 se užívá jako průmyslová sběrnice.

Add PS/2

COM

- Sériový port (COM, RS-232) dříve se používal k připojení myši či modemu.
- Nástupce RS-422 se uplatňuje při zajištění rychlého sériového přenosu dat na velké vzdálenosti v prostředí s výrazným zarušením.
- A RS-485 se užívá jako průmyslová sběrnice.

Add PS/2

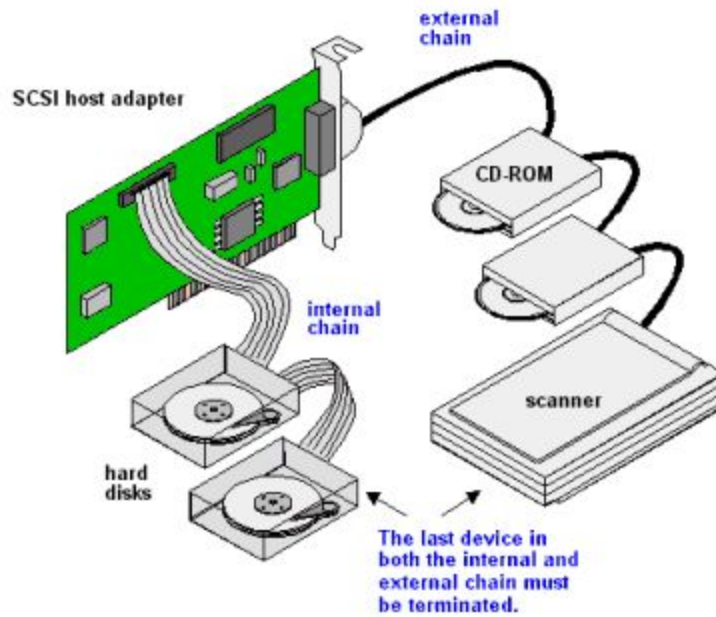
SCSI

- Small Computer System Integrated
- 1986, rozhraní disků a dalších zařízení (skenery), používalo se v serverech (drahé).
- Vysloužilé
- Lze připojit až 16 zařízení (poslední ukončeno terminátorem).
- Poslední standard Ultra-640 SCSI
- 640 MB/s

SCSI

From Computer Desktop Encyclopedia
© 1998 The Computer Language Co. Inc.

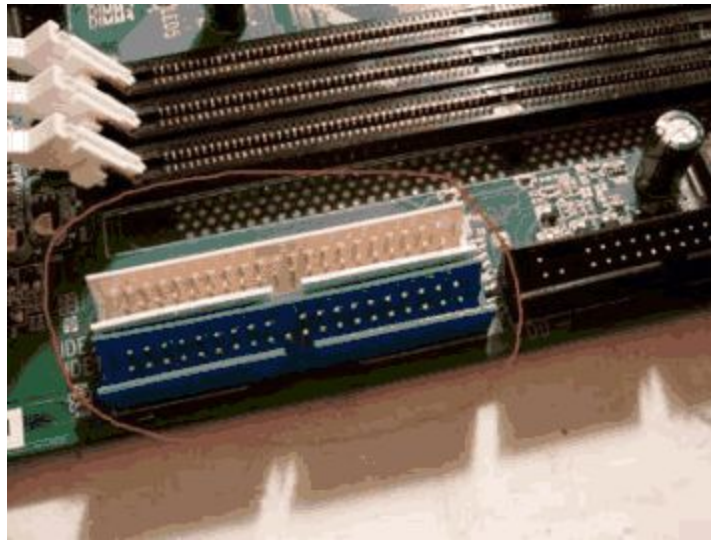
Rozhraní disků

- Určuje jakým způsobem disk komunikuje, jaký kabel používá atd.
- ATA (přejmenováno na PATA – Parallel ATA), u starších počítačů
- ATA-1 (1986) označováno jako IDE
- Řadič umístěn na pevném disku (platí dodnes)
- Datové rozhraní je 40 žilový kabel
- Data jsou organizována po 512 B blocích

PATA

- Na jednom kabelu maximálně dva disky (master a slave)
- Vylepšené ATA-2 (EIDE – Enhanced IDE) je rychlejší a umožňuje připojit i jiná zařízení (CD mechanika), až 4 zařízení na jednom kabelu.
- V nejnovějších verzích je datová propustnost 1064 Mb/s.
- Standard ATAPI přinesl podporu mechanik s paměť. medii či S.M.A.R.T.

PATA

PATA vs. SATA

PATA

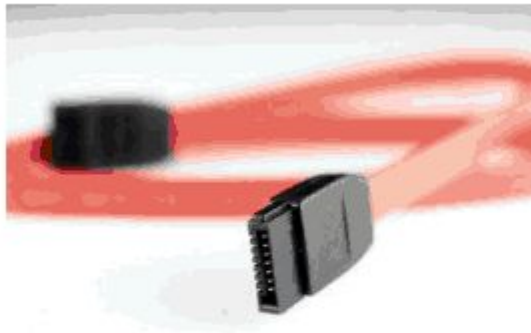

SATA

SATA

- Serial ATA – sériové rozhraní k paměťovým zařízením
- Pouze jedno zařízení na kabelu (7 žilový)

SATA

- Je vybaveno pokročilými funkcemi
  - 1. AHCI (Advanced Host Controller Interface): pokročilý režim práce řadiče, nezávislost na HW, tedy:
    - 1. NCQ (Native Command Queuing): optimalizace dráhy hlavičky disku, zvyšuje výkon při přehrávání videa či hudby
    - 2. Hot-Swap : možnost připojení zařízení za chodu
- Do WinXP bez podpory OS (v BIOSu IDE disk)

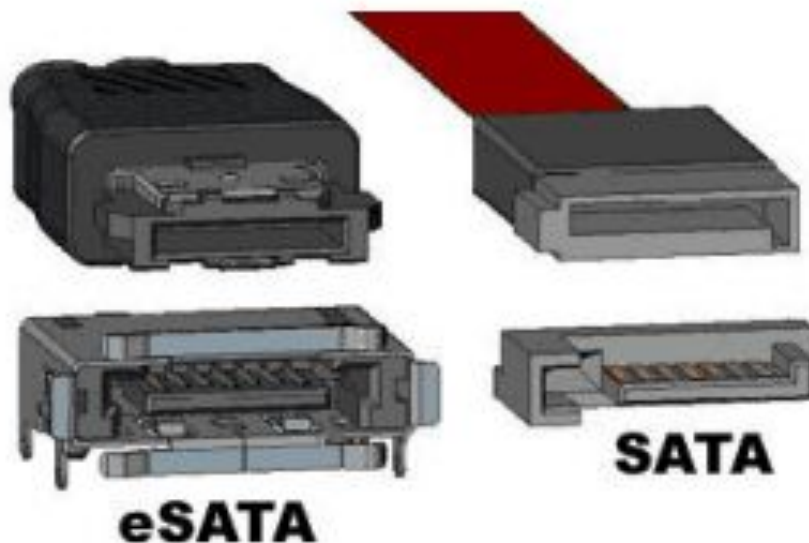
SATA

- Srovnání rychlostí přenosový režim
maximální rychlost standard
  - SATA 1 - 1,5 Gbit/s (150 MB/s)
  - SATA 2 - 3 Gbit/s (300 MB/s)
  - SATA 3 - 6 Gbit/s (600 MB/s)
  - SATA 3.2 - 16 Gbit/s
- Příslušnou specifikaci SATA musí mít shodnou disk i deska (problém může být rychlost přenosu mezi plotnami a vyrovnávací pamětí).

eSATA

- Specifikace pro připojení externích disků (rychlejší než USB 2.0, možnost napájení zařízení)

eSATA

Základní vlastnosti:

- založeno bylo o něco později než klasická SATA, v roce 2004
- konektory jsou robustní - pro časté odpojování
- maximální délka kabelu jsou 2 metry
- rychlost 3 Gb/s
- procesor zatěžuje méně než například sběrnice USB

eSATAp

- eSATAp je eSATA s integrovaným napájením (označováno jako eSATA power nebo power over eSATA)
- eSATAp vzniklo díky notebookům, u kterých výrobci kombinují porty USB a eSATA,
- díky přítomnosti USB je v portu dostupné i napájení, takže při použití správného kabelu a zařízení s podporou eSATAp není potřeba dalšího napájení

M.2

- form factor
- PCI Express 3.0
- Serial ATA 3.0
- USB 3.0

U.2

- hot-swap
- chlazení
- efektivita
- kapacita

<http://www.youtube.com/watch?v=DEsZcUON9bU>

Firmware

- Firmware je vlastní sw každého zařízení, od výrobce na paměťovém čipu.
- V některých typech zařízení se nazývá BIOS (např. grafická karta).
- Slouží k identifikaci zařízení, tzn. k zjištění správných ovladačů.
- Jeho chyby způsobují chybovost zařízení.

BIOS

- Basic Input/Output system
- BIOS motherboardu je systém, který zajišťuje základní funkce počítače.
- Základní firmware počítače resp. rozhraní k firmwaru jednotlivých zařízení.
- Používán při startu počítače, pak je odstaven OS.
- BIOS setup

BIOS

- nastavení taktu procesoru a operační paměti, napětí procesoru
- nastavení cache
- detekce harddisků, CD-ROM, DVD-ROM
- nastavení periférií (integr. zvuková, síťová karta, modem)
- bootovací sekvence (HDD, CD-ROM, USB, LAN, FDD)

BIOS

- hardware monitor - zobrazuje informace o teplotě procesoru, napětí zdroje, otáčky ventilátorů
- power management - nastavení možností napájení
- další služby - u notebooků např. kalibrace baterií

BIOS

ROM PCI/ISA BIOS (2A69KG0D)
CMOS SETUP UTILITY
AWARD SOFTWARE, INC.

STANDARD CMOS SETUP

BIOS FEATURES SETUP

CHIPSET FEATURES SETUP

POWER MANAGEMENT SETUP

PNP/PCI CONFIGURATION

LOAD BIOS DEFAULTS

LOAD PERFORMANCE DEFAULTS

INTEGRATED PERIPHERALS

SUPERVISOR PASSWORD

USER PASSWORD

IDE HDD AUTO DETECTION

SAVE & EXIT SETUP

EXIT WITHOUT SAVING

Esc : Quit

↑ ↓ → ← : Select Item

F10 : Save & Exit Setup

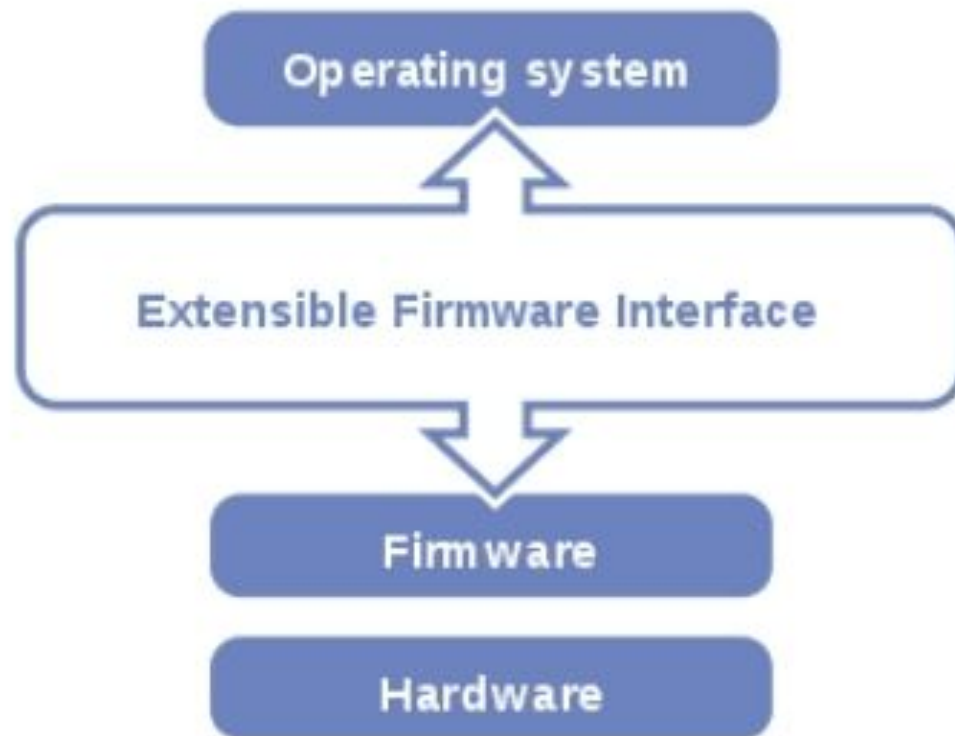
(Shift) F2 : Change Color

Time, Date, Hard Disk Type...

EFI

- Extensible Firmware Interface
  - Následovník BIOSu s otevřeným kódem
- Vlastnosti:
  1. podpora 64 bitových systému
  2. GUI, snadno konfigurovatelný
  3. vlastní koncepce ovladačů
  4. podpora šifrování a autentizace po síti
  5. velikost EFI je mnohem větší než BIOSu

EFI

EFI

EFI BIOS

Extensible **F**irmware **I**nterface **BIOS**

- Graphical Interface & OS-like Operation
- Mouse-controlled Support
- Supports HDD Capacity > 2.2TB
- **ASUS Exclusive EZ Mode**

ASUS® Motherboard
Inspiring Innovation • Persistent Perfection

Flexible & Easy BIOS Interface

EFI

ASUS EFI BIOS Utility - EZ Mode Exit/Advanced Mode

06:06
Tuesday[11/16/2010]

P8P67 DELUXE
BIOS Version : 0304
CPU Type : Intel(R) Core(TM) i5-2400 CPU @ 3.10GHz
Total Memory : 2048 MB (DDR3 1333MHz)

English ▼
Build Date : 10/21/2010
Speed : 3100 MHz

Temperature

CPU	+116.6°F / +47.0°C
MB	+96.8°F / +36.0°C

Voltage

CPU	1.200V	5V	5.120V
3.3V	3.408V	12V	12.288V

Fan Speed

CPU_FAN	1834RPM	PHR_FAN1	N/A
CHA_FAN1	N/A	CHA_FAN2	N/A

System Performance

Quiet ▶ Performance ▶ Energy Saving ▶ Normal ▶

Boot Priority

UEFI → UEFI → →

Use the mouse to drag or keyboard to navigate to decide the boot priority.

Boot Menu(F8) Default(F5)

EFI

- Varianty:
  1. UEFI (Unified EFI): MSI, Intel a další
  2. Aptio (American Megatrends, výrobce AMI BIOSu)
- Podpora OS:
  1. Windows od XP 64bit a Windows Server 2003
  2. MacOS X od přechodu na Intel
  3. Linux od jádra 2.6.x

EFI

- Zařízení:

1. ovladače zařízení jsou ve vrstvě EFI → přístup k zařízení bez OS

2. možnost zabudovat vzdálenou správu zařízení (konfigurace zařízení bez nutnosti spouštět OS)

3. disky musí pracovat s rozdělení GPT (GUID Partition Table), nikoliv MBR

2. EFI shell – práce se soubory a adresáři, preboot aplikace – spustitelné z EFI, nainstalované na desce či skrytém oddílu

UEFI

- využití schopností nových procesorů a ukončení zpětné kompatibility s 16bitovými procesory 8086
- podpora GPT, která umožňuje zavést operační systém z diskových oddílů (resp. pevných disků) větších než 2 TiB (což je limit původního MBR).

UEFI

Secure boot

- je metoda, která umožňuje zajistit start počítače tak, že jsou použity jen „certifikované softwarové komponenty“
- při startu počítače jsou při zavádění do paměti kontrolovány elektronické podpisy
  - veřejný klíč musí být uložen v čipu UEFI nebo TPM
  - musí být podepsán zavaděč, jádro systému, softwarové moduly a podobně
  - do Windows NT byla zavedena podpora secure bootu u Windows 8.

UEFI

Secure boot

- Počítače, které jsou chráněny secure bootem, mohou zavést jen „certifikovaný“ operační systém
  - působí problémy zejména alternativním systémům, jako je Linux.
  - Proto Linux Foundation vytvořila vlastní UEFI Secure Boot system, který secure boot obchází

UEFI

- Linuxové systémy jsou schopné používat EFI pro bootování již od roku 2000 pomocí EFI bootloaderu ELILO nebo později EFI verzí GRUBu
- HP-UX používá od roku 2002 (U)EFI jako způsob bootování na systémech IA-64.
- HP OpenVMS používá (U)EFI od svého počátečního ověřovacího vydání v prosinci 2003 a pro produkční vydání od ledna 2005

UEFI

- Apple adoptoval EFI pro svoji linii počítačů Macintosh používající procesory Intel.
- Itanium ve verzích pro Windows 2000 (Advanced Server Limited Edition a Datacenter Server Limited Edition) podporovalo v roce 2002 EFI 1.10.
- Microsoft zavedl podporu UEFI pro operační systém Windows na platformě x64 ve verzích Windows Server 2008 a Windows Vista Service Pack 1.

UEFI - kritika

EFI je kritizováno kvůli tomu, že zavádí do systému větší komplikovanost, aniž by přineslo významné výhody a staví se zcela proti open-source náhradám BIOSu jako OpenBIOS a Coreboot.

Zapnutí počítače

1. Nejdříve je spuštěn BIOS:
  1. vynuluje registry procesoru
  2. nastaví registr programový čítač na adresu, na které se nachází BIOS
  3. je spuštěn BIOS
2. BIOS spustí test POST (Power-on Self-Test).
který kontroluje fyzický stav a připojení komponent k desce.

Zapnutí počítače

1. Nejdříve je kontrolován procesor
2. Prověřen samotný test POST
3. Přes sběrnici POST kontroluje veškeré obvody, jsou-li funkční
4. Kontrola časovače
5. Kontrola videopaměti, začíná fungovat obrazovka

Zapnutí počítače

6. Kontrola paměťových modulů
7. Kontrola klávesnice (mohu vstoupit do BIOSu)
8. Kontrola dalších zařízení

Zapnutí počítače

Je zajištěna hardwarová konfigurace systému

1. BIOS spustí základní zaváděcí program bootstrap loader
2. Bootstrap loader postupně prověřuje paměťová média dle posloupnosti BIOSu a zvolí první.
3. Bootstrap loader najde zaváděcí záznam na tomto mediu a předá mu řízení (boot manager – více OS či ntfs loader, GRUB, LILO).
4. Pracuje zaváděcí záznam příslušného OS